І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 136. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 21-го ЛИПНЯ 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JULY 21, 1961 No. 136. VOL. LXVIII.

ЗДА ПІДКРІПЛЯТЬ СВОЮ ПОЗИЦІЮ В СПРАВІ БЕРЛІНУ ВІДПОВІДНИМИ МІЛІТАРНИМИ ЗАХОДАМИ

Щоб протидіяти совєтській загрозі, ЗДА покличуть резерви і збільшать кількість своїх військ в Европі, притягаючи до цієї акції своїх союзників

Вашингтон. — Свою пресову конференцію в дні 19-го липня ц. р. президент Кеннеді відкрив відчитанням окремої заяви уряду ЗДА в справі Німеччини і Берліну, з'ясовуючи в ній усі невідкличні леґальні, моральні і політичні позиції З'єдинених Держав Америки і їх союзників у цьому питанні і стверджуючи, що загрозою для миру є не існуючий статус кво із поділом Німеччини й Берліну, але одностороння акція, з допомогою якої Совєтський Союз намагається змінити цей стан у свою користь, всупереч усім обов'язуючим договорам. Закінчується ця заява уряду ЗДА ствердженням, що миру не завжди можна досягнути автоматично з допомогою „мирового трактату" і що сьогодні, не зважаючи на те, що ситуація з Німеччиною і Берліном є ненормальною, мир там існує і що підписання такого чи іншого сепаратного миру з частиною Німеччини буде загрозою для справжнього миру і передусім для свободи населення Німеччини. В дальшому, відповідаючи на питання журналістів про конкретні заходи ЗДА і їх союзників у справі Берліну, президент Кеннеді ствердив, що очолюваний ним уряд і Рада Національної Безпеки закінчують саме тепер розгляд евентуальної акції запляновані оборонними чинниками ЗДА для посилення мілітарної позиції ЗДА в справі Німеччини і Берліну. Ще цього тижня з цими плянами будуть ознайомлені інші союзники ЗДА, заінтересовані в даному питанні і про суть та засяг тих мілітарних заходів Президент поінформує американську націю під час свого спеціяльного виступу у вівторок, дня 25 липня і в середу 26 липня урядова програма цих евентуальних мілітарних заходів буде передана на разгляд Конґресу. Повідомляючи про це, президент Кеннеді висловив певність, що до цих заходів, спрямованих на розв'язку берлінської кризи, приєднаються інші великодержави і члени НАТО. Опрацьовані тепер урядом ЗДА пляни передбачають між іншим збільшення і скріплення збройних сил ЗДА в Европі, зокрема в Німеччині, мобілізацію американської Крайової Ґвардії й інших резерв, як теж і видатне збільшення видаткувань на продукцію нової зброї. У зв'язку з цим, уже після пресової конференції президента Кеннеді, присутніх журналістів повідомлено, що до Парижу виїжджають секретар оборони МекНамара та голова об'єднаних шефів штабів Леммніцер, щоб обговорити з командуванням НАТО пляни посилення мілітарних заходів теж і в Европі. У своїй промові, плянованій на вівторок 25-го липня, президент Кеннеді обговорить усі загальні проблеми в ділянці оборони, в обличчі яких стоять під сучасну пору, вліті 1961 року, З'єдинені Держави Америки і то не тільки у зв'язку з берлінською кризою, але і з іншими вогнищами неспокою у світі. Під час своєї пресової конференції през. Кеннеді повідомив також, що в днях 5—7 серпня ц. р. відбудеться в Парижі конференція міністрів закордонних справ ЗДА, Британії та Франції з участю теж і Німеччини, під час якої будуть обговорені пляни політичної протидії у зв'язку з Німеччиною і Берліном.

Президент Джан Кеннеді повідомляє під час своєї пресової конференції дня 19 липня про заходи, що їх ЗДА плянують започаткувати проти совєтської загрози для Берліну.

Президент не тратить надії, що Конґрес прийме шкільний законопроєкт

Вашингтон. — На пресовій конференції 19-го липня Президент висловив надію, що Конґрес таки ще в цьому році прийме урядову шкільну програму і ухвалить ті закони, які уряд предложив в цілі допомоги публічному початковому і середньому шкільництву. Прийняття цих законопроєктів загрожене тим, що Палатна Комісія Правил 17-го липня вирішила відкласти прийняття цих законопроєктів, що рівнялося б тому, що в цьому році вони не були б ухвалені, бо Конґрес не має часу на дальші переслухання в цій справі. В конґресових колах обмірковують цю справу і плянують, щоб Палата Репрезентантів, згідно зі своїм реґуляміном більшістю вирішила, щоб шкільні законопроєкти проти волі Комісії Правил прийшли під обради повної Палати. Але ще не є відомо, чи вдасться здобути більшість, яка голосувала б за таку позицію. З інших справ Президент порушив ще проблему фізичної справности американської молоді. Президент закликає Конґрес, щоб погодився на здійснення тих рекомендацій, які предложила Крайова Рада в Справах Молоді. Ця Рада рекомендує, щоб в кожній школі щодня відбувалися обов'язкові 15-мінутові вправи всіх учнів, хлопців і дівчат. Про важливість цієї проблеми свідчить те, що Президент з'явився в конференційній залі ще раз, коли вже журналісти почали були залишати залю, і говорив додатково про конечність піднести фізичну справність американської молоді. На думку Президента в цій справі повинні співпрацювати радіові і телевізійні програми, передаючи відповідні авдиції. Сам Президент займався в своїй молодості легкоатлетикою, грою в теніс і ґольфа, цікавився пливацьким спортом та грав у футбол. Президент заявив, що економіка ЗДА розвивається добре, і в другому кварталі цього року крайова продукція дійшла до $515 більйонів в річному відношенні, хоч велике число безробітних турбує і надалі уряд. Кеннеді заявив, що він не пропонував, щоб державний підсекретар Честер Бовлес зрезиґнував.

В МОСКВІ ЗБЕНТЕЖЕНІ І ЗАТРИВОЖЕНІ РІШУЧОЮ АКЦІЄЮ ЗДА В СПРАВІ БЕРЛІНУ

Москва. — Рішучі своїм змістом і тоном ноти ЗДА, Великої Британії та Франції і зокрема започатковані і пляновані президентом Кеннеді мілітарні заходи у відповідь на совєтські вимоги і погрози в справі Німеччини і Берліну були для совєтських офіційних чинників у великій мірі несподіванкою і вони викликали в Москві деяке збентеження а то й тривогу. З другого боку поширюється в Совєтському Союзі занепокоєння, що викликана вимогами Хрущова криза може легко, всупереч усім передбачуванням, перейти у війну. Щоб скинути з Совєтського Союзу відповідальність за викликане самими ж Совєтами напруження, совєтська преса намагається пояснювати рішуче становище ЗДА „воєнною психозою", розпалюваною нібито американськими капіталістами і мілітаристами. Яка буде відповідь совєтського уряду на одержані ним від західніх держав ноти, ще невідомо. Їх покищо студіює Хрущов, перебуваючи на відпочинку в Сочі над Чорним морем. В політичних колах сподіваються, що на словах ця відповідь буде не тільки гостра, але й брутальна і що Хрущов не відступить від своїх вимог створення з Західнього Берліну „вільного міста" і від погрози підписати мир із Східньою Німеччиною, бо відступлення від цього було б тепер компромітацією і для нього і для режиму. Совєтська преса намагається тепер виправдувати вимоги Хрущова тим, що вони нібито не передбачують ніяких обмежень для Західнього Берліну і що до нього мали б доступ усі країни світу і пробує твердити, що ЗДА і їх союзники прагнуть за всяку ціну мати його під своєю контролею, як „шпигунську базу проти СССР і країн народних демократій.

Раск і Діллон закликають Конґрес прийняти урядову програму закордонної допомоги

Вашингтон. — Уряд президента Кеннеді докладає всіх зусиль, щоб Конґрес прийняв урядову програму допомоги закордонним державам. Напередодні голосування в Сенатській Комісії Закордонних Справ державний секретар Дін Раск і секретар скарбу Даґлес Діллон вислали спільного листа до всіх членів Конґресу, в якому заявляють, що „зобов'язання ЗДА у відношенні до нашої власної волі і у відношенні до вільного світу" змушують цю країну допомагати недорозвиненим державам у світі. Ці обидва секретарі звернулися до всіх членів Конґресу тому, що ця справа є дуже важлива, бо вона заторкує інтереси ЗДА. Голосування в Сенатській Комісії Закордонних Справ мало початися 20-го липня. Президент домагається в цьому фінансовому році, що почався 1-го липня ц. р., понад $5 більйонів на закордонну допомогу: $2.877.500.000 на економічну допомогу у формі даруків і позичок та $2.285.000.000 на різні форми військової допомоги. Але ця сума ще може бути сприйнятлива для Конґресу, який виступає проти того, що уряд плянує довготермінову допомогу закордонним державам сума якої мала б винести в найближчих п'ятьох роках більше як $26 більйонів. Обидва секретарі заявляють що ЗДА мусять допомагати новим недорозвиненим державам, бо інакше зроблять це комуністи, які завжди використовують нужду в світі і допомагають відсталим країнам на те, щоб зробити з них своїх сателітів. „Ми зробили б зле, заявляють Раск і Діллон, бо пошкодили б своєму власному інтересові і не виконали б нашого обов'язку у відношенні до інших", коли б ми не допомогли тим державам. Обидва секретарі обороняють ті суми, які уряд запропонував на допомогу закордонові в цьому фінансовому році і на найближчих п'ять років.

Велика Британія підтримує фунт стерлінґа позичкою з Світового Фонду

Лондон. — Британійський уряд вирішив витягнути з міжнародного монетарного фонду у формі позички більшу суму грошей, потрібну йому для підкріплення фунта стерлінґа і для протидіяння некорисним тенденціям у британійському економічному житті. Цим способом сподівається Велика Британія втримати вартість фунта стерлінґа і заперечити поширювані останнім часом вістки про його девалюацію. Велика Британія має право витягати із монетарного фонду грошові ресурси до суми 2.500.000.000 долярів. Водночас із цим вона хоче просити признати їй кредит, із якого вона могла б в разі потреби користати. Витягнені з монетарного фонду суми мали б бути зужиті здебільша на скуповування фунтів стерлінґів, призбираних і затримуваних у центральних банках европейського континенту. Висота витягненої тепер грошової суми і бажаного Великою Британією кредиту має бути втримана в таємниці. Велика Британія вже раз користала із грошових засобів міжнародного монетарного фонду. Було це в кризових днях грудня 1956 року, коли вона позичила 561.000.-000 долярів і диспонувала також кредитом до висоти її вкладу в сумі 1.300.000.000 долярів. Витягнена тоді Великою Британією сума була потім, після утривалення вартости фунта стерлінґа, повернена до міжнародного фонду. З допомогою теперішньої позички Велика Британія хоче поправити свою валюту, яка опинилася у важкій ситуації.

„За" і „проти" Честера Бовлеса і його політичних концепцій

Вашингтон. — Справа заповідженої резиґнації державного підсекретаря Честера Бовлеса не зникає зі сторінок преси, хоч президент Кеннеді після конференції із колишнім амбасадором до Індії заявив, що Бовлес залишається на своєму становищі. Сенатор-демократ із Пенсилвенії Джосеф С. Кларк у своїй промові в Сенаті ґратулював президентові Кеннеді за те, що не пішов за голосом „анонімових вбивників" Бовлеса та не звільнив його з занимaного ним становища. Сенатор Кларк казав, що особисті вороги Бовлеса говорили, що уряд хоче позбутися державного підсекретаря, що критикував кубинську інвазію, і який хоче завести порядок в державному департаменті. Але відомий журналіст Дрю Пірсон в тому часі, коли промовляв сен. Кларк, написав, що президент Кеннеді таки не любить Бовлеса, про якого мав сказати таке: „Я не знаю, що діється з тим Бовлесом. Я кілька разів говорив із ним в справі Куби, і він одобрював операції на Кубі, а пізніше на пресовій конференції заявив, що він нічого про це не знав. Я гадав, що він вже зрезиґнував, а він ще цього не зробив". Преса таки далі пише про те, що державний підсекретар мусить в найближчому часі залишити свій пост, бо і Президент і державний секретар не мають до нього довір'я.

Підземні тунелі в Неваді готові до пробних атомових експльозій

Меркирі, Невада. — У віддалі 100 миль від Ляс Веґас на пустині в горах є готові два підземні тунелі 4 милі завдовжки, в яких Комісія Атомової Енерґії може почати переводити пробні атомові експльозії. Ці тунелі не були використовувані від 31-го жовтня 1958-го року, коли дійшло було до порозуміння між СССР, Англією і ЗДА про припинення пробних експльозій під час переговорів у Женеві про контролю атомової зброї. Тепер вже почався рух коло тих тунелів, хоч ще немає певности, чи почнуться пробні атомові експльозії після того, як стало всім ясне що СССР зовсім не думає про атомову контролю, і як постала підозра, що комуністи, мимо заборони, таки переводили в себе пробні атомові вибухи та поліпшували свою атомову зброю.

Письменник Тодось Осьмачка спаралізований, перебуває в шпиталі

Филаделфія. — Відомий український поет і прозаїк Тодось Осьмачка, що вибрався був цього літа до Европи у справах зв'язаних із виданням книжки своїх перекладів із Шекспіра, під час перебування в Парижі важко захворів. Частинно спаралізованим письменником заопікувалася американська амбасада і відіслала його військовим літаком до ЗДА, де його приміщено у військовому шпиталі у Велі Фордж і звідки його мають перенести до шпиталю морської фльоти у Филаделфії. Допомагає письменникові в його важкій ситуації частинно ЗУДАК, голова якого д-р Володимир Галан відвідав його у шпиталі і вдержує з ним і з дирекціями шпиталів постійний зв'язок. Є надія, що Тодось Осьмачка зможе вийти вже незабаром із шпиталю і перейти на приватне лікування. Знайомі і громадяни могли б його відвідувати в шпиталі, порозумівшися щодо цього з дирекцією ЗУАДК.

В Гантері будують українську церкву

Гантер, Н. Й. — В неділю, 9-го липня, всч. о. Осідач поблагословив тут угольний камінь під будову української католицької церкви, проєкт якої, у гуцульському стилі, приготовив відомий знавець українського архітектурного мистецтва проф. В. Січинський. Будовою церкви займається комітет з трьох осіб і вона мала б бути закінчена ще цього року. Гантер — це невеличке місто в Кетскильських горах, яких 50 миль на північ від Союзівки. Приблизно десять років тому там поселився відомий наш громадянин Володимир Кобзяр з родиною, відкривши там курортне підприємство і започаткувавши справжню „українізацію" тієї мальовничої, гористої місцевости. Від того часу там десяток інших українських родин придбали хати і віллі так, що сьогодні Гантер став, після Союзівки, другим осередком українського вакаційного руху й життя. Нова українська церква, площу під яку пожертвував д-р Макаревич з дружиною, стоятиме на горбочку біля битого шляху ч. 23-А, на тлі високих, вкритих густим, зеленим лісом гір, у підніжжю яких стелиться глибока, перетята річкою долина.

В суботу на Союзівці плавацькі змагання СУАСТ-Схід

В суботу, 22 липня „Союзівка" започатковує свій літній спортовий сезон плавацькими змаганнями за першенство Союзу Українсько-Американських Спортових Товариств Схід. Влаштовує ці змагання всім відомий Карпатський Лещетарський Клюб із Ню Йорку, а клюб-переможець цих змагань одержить перехідну Чашу, що її уфундував д-р М. Кузьмович. Зголошення до участи в цих змаганнях приймає „Союзівка" до 2-ої години по полудні в суботу, а зараз після цього почнуться змагання на великому купальному басейні „Союзівки". Змагатимуться на „Союзівці" пливаки чоловіки і жінки в окремих конкуренціях плавання на 50, 100 та 200 метрів різними стилями та в групах гінців.

ТУНІСЦІ ОБЛЯГАЮТЬ БІЗЕРТУ; ФРАНЦУЗИ СКРІПЛЮЮТЬ БАЗУ ПАРАШУТИСТАМИ

Бізерта, Тунісія. — З розвитком подій, зв'язаних з туніським ультиматумом до Франції, зокрема у зв'язку з намаганням Тунісії здійснити бльокаду французької бази в Бізерті, в середу 19 липня там почалися воєнні дії. У відповідь на обстрілювання туніськими військовими з'єднаннями французьких гелікоптерів, що почали доставляти для підкріплення залоги Бізерти французьких парашутистів з Альжиру, ґарнізон французької морської бази в Бізерті відповів вогнем. Посилився бій особливо ж після того, як тунісці почали обстрілювати з гармат командний пост ген. Роджера Мотте. У висліді стріляння серед французів було яких 30 ранених, в тому десять важко. Туніські вояки, згідно з офіційним туніським повідомленням, мали шість ранених. Перші почали стріляти тунісці, які відкрили вогонь на гелікоптер, що ним привезено французьких парашутистів. Посилено обстрілювання французьких літаків після того, як туніський уряд проголосив закриття туніських повітряних шляхів для французького військового летунства. В міжчасі французи підвели в околицю Бізерти теж свої воєнні кораблі. Туніський уряд виступив з офіційним обвинуваченням, що це Франція, ламаючи заборону перельоту військових літаків і висилаючи до Бізерти своїх парашутистів, започаткувала аґресію, проти якої Тунісія мусіла виступити збройно і почати облогу Бізерти. У висліді цієї облоги і її залога в кількості 8.000 вояків перебувають під бльокадою туніських військових і цивільних з'єднань. Окупувати саму базу тунісці не збираються, а тільки оточили її і копають навколо окопи та барикади, заблькoвуючи всі дороги до бази. Заповіджений президентом Бурґібою марш на пункт 233 в Сагарі уже почався і туди ідуть озброєні туніські „добровольці смерти", щоб застромити там туніський прапор. Цього ж самого дня, в середу 19 липня французький уряд виступив із гострим обвинуваченням проти Тунісії, оскаржуючи туніський уряд в започаткуванні воєнних дій, значить, у застосуванні збройної сили. Туніський уряд намагався виправдати свої децизії опублікованням ноти французького президента Шарля де Голя, в якій де Голь стверджує дуже категорично, що кожне застосування сили буде відперте збройною силою і вимагає, щоб Тунісія зрезиґнувала із своїх вимог щодо Бізерти. Щоб скріпити залогу Бізерти і забезпечити свободу її рухів, французький уряд вислав туди підкріплення парашутистів, що з черги привело до започаткування Тунісією воєнних дій.

В Женеві відновлено переговори в справі Ляосу

Женева. — 19-го липня прийшло до того, що представники 14-х держав, які беруть участь в Женевській конференції, вирішили 20-го липня почати обговорювати справу Ляосу. Цим способом переможено той мертвий пункт, який існував довший час. Це сталося вислідом цього, що обидві сторони погодилися прийняти компромісові пропозиції англійських і совєтських представників, щоб усунути процедуральні перешкоди, які не дозволили на ведення переговорів. Представник ЗДА Аверел Гарриман ґратулював представникам Англії і СССР цього успіху. Одночасно дійшло до порозуміння в справі транспорту членів Міжнародної Контрольної Комісії, бо представник королівського уряду в Ляосі заявив, що його уряд подбає про потрібний транспорт для членів Контрольної Комісії. Ці незначні успіхи Женевської конференції дають надію на те, що вона почне працювати, хоч не знати, чи її праця доведе до повного успіху.

Австрія засуджує терористичну акцію південно-тирольських націоналістів

Відень. — Австрійський уряд звернувся з апелем до італійського уряду і німецькомовних націоналістів в Альто Адідже, значить, в прилученому до Італії Південному Тиролі, щоб вони відмовилися від стосування сили у своїх взаєминах і вимогах і вернулися до мирної процедури. Апель звернений передусім до тих південнотирольських націоналістів, що останнім часом почали застосовувати терор, бомбові і збройні атентати у своїй боротьбі за визволення Південного Тиролю з-під італійської окупації. Між націоналістичними терористами має бути багато членів дивізії „Брандербурґ", що входила в склад німецької армії за режиму Гітлера. Водночас із цим віденський уряд заапелював до Італії, щоб вона визнала право південнотирольських австрійців до автономії. Німецькомовне населення Південного Тиролю, що тепер має італійську назву Альто Адідже, або Больцано, і до кінця першої світової війни належало до Австрії, нараховує 60 процентів усього населення цієї країни. Якщо апель Австрії до Італії не матиме успіху, то австрійський уряд задумує передати справу Південного Тиролю на розгляд Об'єднаних Націй або Міжнародного Трибуналу в Гаазі.

В АМЕРИЦІ

● **Пані Айзенгавер** із своєю сестрою пані Гордон Мур із Вашингтону відвідала дім своєї покійної матері пані Еліверн Давд в Денвері, Колорадо, де перебула кілька годин. Пані Давд померла 28-го вересня 1960 р. у віці 82 років. Цей дім мають продати.

● **Провідник** американських соціялістів Норман Томас заявив, що ЗДА повинні передати справу Берліну Об'єднаним Націям, або над цією проблемою повинні нарадкуватися всі ті держави, які брали участь в другій світовій війні. Сам Томас є за те, щоб Берлін став „вільним містом".

● **Детектор** брехні не міг ствердити, чи 41-річний злочинець Віллім Е. Бенсон з Оклагома Сити, Оклагома, є дійсно тим злочинцем, який в 1937 р. спричинив експльозію в школі в Ню Лондоні в Тексасі, внаслідок якої згинули тоді 293 учні і вчителі. Бенсона арештувала поліція за грабунок $38, і він під час переслухання признався до жахливого злочину в 1937 р. Поліція і вірить йому і ні, бо він трохи ненормальний.

● **Нюйоркські** лікарі твердять, що численні голуби в тому місті розносять різні заразки недуг, між якими найгрізніша є недуга менінґітіс, що є хворобою мозку, і часто спричиняє смерть людей. Лікарі проєктують винищити голубів в Ню Йорку, які живуть в дикому стані, кормляться поживою, що її кидають птахам люди.

● **Бразилійський** президент Жаніо Квадрос відклав конференцію з 16-членною совєтською місією і полетів із Ріо де Жанейро до Сан Павльо, щоб подивитися на свою першу онуку, що саме народилася.

У СВІТІ

● **Чехословацький уряд** передав американській амбасаді в Празі протест проти шпигунського, мовляв, лету американського гелікоптера Г-23 над чехословацькою територією. Порушення чехословацької суверенности виявилося, згідно з протестом, у проникненні згаданого гелікоптера цілих двадцять миль на чехословацьку територію. Чеська протилетунська оборона стрималася нібито від обстрілювання цього літака, щоб не погіршувати взаємини із ЗДА.

● **Під час велетенської повені**, що її зазнали в останньому тижні шість індійських провінцій, загинуло 130 осіб і яких 60,000 залишилося без даху над головою. Найбільше втрат і жертв було в провінції Кераля, де втопилося яких сто осіб.

● **Переговори між представниками ЗДА і Південного В'єтнаму** закінчилися підписанням договору, в якому З'єдинені Держави зобов'язалися давати економічну і мілітарну підтримку Південному В'єтнамові в його боротьбі проти комуністичної загрози в Південному В'єтнамі. Договір буде обов'язувати від 1. липня 1961 до 31 грудня 1962.

● **Президент Пакістану Мохаммед Аюб Хан**, від'їжджаючи після однотижневих відвідин у ЗДА додому, висловив своє задоволення із свого перебування у ЗДА а особливо ж за щирість і зичливість, із якими зустріли його американський уряд, громадянство і преса.

● **Населення Іраку** святкувало дуже урочисто третю річницю переведеної Абдулем Карімом Кассімом антимонархічної революції в Іраку. Під час святкувань проголошено грамоти наділення землею кількадесять іракських селян. Цей акт зустріли іракські селяни співом, оваціями і прославлюванням революційного режиму Кассіма.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Вода на млин поневолювачів

Ми вже звикли до всіляких нісенітниць, що їх виписують різні більші й менші „специ" від східньоевропейських справ та від совєтських і підсовєтських відносин в американській та міжнародній пресі про наш нарід і його змагання. Але те, що пише тепер подорожуючий репортер Джордж Веллер у Шикаго Дейлі Нюз" з 13 липня і в багатьох інших газетах, як „Филаделфія Інквайер", „Боффало Івнінг Нюз", йонкерський „Ди Гералд Стейтсмент" та інших з того самого дня, заслуговує на окрему увагу.

Репортаж, датований у Києві, появився під різними заголовками, як: „Нікіта міцніше зцементовує Україну з СССР", „Росіяни натискають на єдність з українським народом' і ін. Кілька цитат із згаданого репортажу дадуть загальне уявлення про його вартість і значення.

Джордж Веллер починає свій репортаж твердженням: „Дні українського націоналізму та селянських революцій 1930-их років уже, здається, минають" і — „чорняві українці та біляві росіяни поступово зливаються". Далі автор наводить цілий ряд „доказів" любови між українцями та росіянами. Він твердить, що українці до такої міри уподібнюються до росіян, що українські дівчата навіть підмальовують своє чорняве волосся на біляво, і називає цілий ряд причин, чому то українці нагло запалали такою любов'ю до „старшого брата'. До цього, на думку автора, мало причинитись те, що „росіяни признають ласкаво Київ за осередок російської держави, яку започаткував князь Володимир 988-го року"; що „росіяни обняли другим рам'ям український націоналізм, шануючи і влаштовуючи музеї та будуючи пам'ятники українських національних героїв — очевидно тільки проросійських, як, наприклад, пастушок поет Т. Г. Шевченко"; що вони, росіяни, простили українцям їхню „підтримку генералові А. А. Власову' ; що вони „поширили на захід українські кордони, додавши Україні дев'ять мільйонів громадян", і що, нарешті, Хрущов дав українцям ще одну „велику нагороду" — Крим. У висновку автор твердить, що „подружжя українців і росіян триватиме назавжди", а „бар'єра комуністичних держав у Східній Европі відділяє українців від будь-яких західніх приятелів чи спокусників'.

Закінчує автор свої міркування покликанням на такий „авторитет" в українських справах, як якийсь неназваний „український комуністичний редактор", що, показуючи на стінній мапі пальцем на Крим, „тріюмфально" заявив: „Ми вільні, і росіяни дали нам це все. Чи ви чули колинебудь про акт такої великодушности між двома капіталістичними державами, що обидві були б вільні, суверенні і незалежні, як ми є?"

Немає будь-яких причин посуджувати автора репортажу в прихильності до комунізму, бо підстав для цього не дає й зміст репортажу. Однак, це не тільки не є жадною потіхою, але, навпаки, ще більше погіршує справу, бо для московських поневолювачів куди вартісніше, коли воду на їх комуністично - імперіялістичний та колоніяльний млин ллють не їхні агенти та вислужники, але всілякі ігноранти, що приймають їхню пропаганду за добру монету. Якби автор репортажу не був у цих справах ігнорантом і якби захотів перевірити те, що сказали чи підказали комуно - московські пропагатори, то він міг би легко знайти і в англомовній літературі, і навіть в урядовому документі Конґресу З'єдинених Держав вияснення, що „пастушок - поет" Тарас Шевченко заслужив собі на пам'ятники у Вінніпеґу і Вашингтоні не своєю „проросійськістю", але своїм безкомпромісовим поборюванням московської деспотії і рабовласництва, і що Москва толерує його пам'ятники в Україні не з „братньої любови", але зі страху перед тим українським народом, з яким вона, на думку автора, „навіки подружилась". Вершком наївности автора репортажу є покликання на слова „українського комуністичного редактора", мабуть присланого з Москви, щоб гнобити українців та дурити наївних чужинців.

Коментований автор продовжує свої кореспонденції з України. Є в них деякі вартісні інформації та завваги, але це — мед з дьогтем. Ми, українці у вільному світі, виконаємо своє завдання, якщо на такого роду плутанину в американській пресі реагуватимемо речевими, роз'яснювальними листами до редакцій і авторів, якщо докладатимемо ще більших зусиль, щоб нашою підсиленою активністю і нашими англомовними публікаціями протиставити брехням і підшептам большевицької пропаґанди українську правду.

Півроку президента Кеннеді

У четвер 20-го липня ц. р. минуло шість місяців від моменту урочистого введення Джана Ф. Кеннеді на пост Президента ЗДА. Це „півріччя" використали американські газети для політичних коментарів і аналізи вислідів та досягнень очолюваної президентом Кеннеді нової, демократичної адміністрації.

З цікавою і вдумливою аналізою розвитку і формування напрямних, методів і засобів зовнішньої та внутрішньої політики уряду президента Кеннеді за шість місяців його існування виступив політичний коментатор „Ню Йорк Таймсу" Джеймс Рестон.

На думку Рестона, активність теперішньої адміністрації ЗДА була позначена в першій мірі подіями, що виникали або поза засягом дії уряду президента Кеннеді, або з виключенням його впливу чи контролі — такими, як посилена ворожість комуністичного світу, непередбачений зріст населення ЗДА, збільшення безробіття при одночасному рекордовому станові затруднення, розвиток нових індустрійних та мілітарних засобів, що перевернули всі розрахунки й передбачення, і нарешті нестримне прагнення недорозвинених народів користати з досягнень наукової революції.

Аналізуючи ставлення Президента до міжнародної ситуації і її складних проблем, Рестон стверджує, що Кеннеді перейшов за цих перших шість місяців чималу ,революцію в своїх поглядах, що його оптимістична початково оцінка сил і тенденцій світової політики стала тепер більш реалістичною, і що він підходить тепер до справ більш скептично, обережно і з куди глибшою самокритикою, як в перші тижні свого урядування.

Якщо йде про зовнішню політику, то вона — в основі така сама, як була за президента Айзенгавера — стала гнучкішою і сміливішою. Дуже важливе те, що президент Кеннеді сповнений більше, як його попередник, бажання поширити засяг американської могутности, особливо в ділянці звичайної зброї, і навіть ризикує збільшенням державних дефіцитів, щоб домогтися створення відповідних наземних сил, готових до дії в кожному випадку і в кожній області холодної війни. За нові елементи, що характеризують діяльність теперішньої адміністрації, Рестон уважає її рішеність атакувати слабі сторони комуністичної політики серед відсталих і невтральних народів, збільшення довір'я до Об'єднаних Націй, як чинника охорони миру й оборони невтральних країн від комуністичного підривництва, і більшу толерантність супроти невтральних держав, з тим розрахунком, що справжня невтральність може бути могутньою зброєю проти комунізму. В економічній ділянці новий уряд проявив більшу готовість до безпосередньої співпраці в різних міжнародних господарських починах і акціях. В цілому Білий Дім є заанґажований безпосередніше в справи міжнародної політики, і тому роля державного департаменту значно звузилась і послабла. Усе це, на думку Рестона, свідчить про те, що новий уряд визначається ініціятивністю і творчим розмахом, що може мати позитивний вплив на успішність його зовнішньополітичних дій і плянувань.

Окрему увагу присвятив Рестон внутрішній політиці президента Кеннеді, стверджуючи, що тут зазнав він не тільки деяких успіхів, але й розчарувань, і що пішов він не так далеко у здійсненні своїх ідей і плянів, як цього сподівався він сам перед приходом до влади.

В загальному з цією характеристикою політики президента Кеннеді можна погодитися. Вона з'ясовує правильно основні її тенденції. Доповнити цю аналізу можна було б тільки ствердженням, що у відношенні до совєтської коекзистенційної перфідії президент Кеннеді примушений подіями займати таке ж принципіяльне і непримириме становище, як його займав увесь час Джан Фостер Доллес і Двайт Д. Айзенгавер в останній період свого урядування, після прикрого досвіду з хрущовською нахабністю і брутальністю.

Любомир О. Ортинський

ПРОБЛЕМИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ

(III)

Висновки

Кожнорічна Колґейтська конференція зовнішньої політики стоїть під знаком якоїсь актуальної міжнародної проблеми, що надає їй тон, привертає до себе увагу учасників і вимірює температуру дебат. І так ми пережили Колґейтську конференцію в 1957 р., на якій велися гострі словесні дуелі між представниками Ізраїлю й Об'єднаної Арабської Республіки; рік згодом східньоевропейські справи електризували учасників дебат, а цьогорічна конференція мала в центрі уваги т. зв. третю силу, тобто невтральні народи, Берлін, а коли йде про гостроту дебат — Африку.

Третя сила: представники заступлених у Колґейті невтральних держав, передусім Індії, Об'єднаної Арабської Республіки, Індонезії і Гани, хотіли вияснити американській авдиторії підстави політики своїх урядів і переконати, що їхній невтралізм означає не орієнтацію на Москву, але, в повному значенні слова, зовнішньополітичну неповʼязаність з існуючими бльоками. Далі, вони вияснювали, що така політика диктується їхнім національним інтересом і питоменностями, насамперед економікою їхніх держав. Ці вияснення знаходили назагал зрозуміння, а коли йде про речників державного департаменту, то вони давали зрозуміти, що Вашингтон готовий з ними співпрацювати. Висловившись спрощено, американська зовнішня політика визнала, як наявний фактор міжнародного життя, ізнування невтрального бльоку держав, старається з ним співпрацювати і згідна давати йому допомогу, не узалежнюючи її від переорієнтації на політику Вашингтону. Така тенденція існувала вже в останніх роках, але за теперішньої адміністрації цей курс політики стане ще більш ліберальний і елястичний.

Червоний Китай: хоча проблема Китаю не стояла на порядку дебат ніякої комісії, все ж вона була темою дискусій і приватних розмов. З висловлень людей, близьких до теперішньої адміністрації (таким в першу чергу треба вважати президента Колґейтського університету професора Кейза), американська зовнішня політика перебуває тепер в стадії ревізії свого концепту у відношенні до Пейпінґу. Панує переконання, що прийняття Пейпінґу в члени ОН є справою майже пересудженою, і що логічно треба подумати над доцільністю нав'язання дипломатичних стосунків між Вашингтоном і червоним Китаєм. Як перший крок в цьому напрямі, коментує дехто, треба вважати заходи у нав'язанні дипломатичних стосунків з Зовнішньою Монголією.

Атлантійська спільнота: Впарі з ліберально - елястичним курсом Вашингтону супроти держав т. зв. третьої сили і широкозакроєною економічною допомогою державам Азії, Африки і Південної Америки, зовнішня політика ЗДА змагає до закріплення й зцементування Атлантійської спільноти, як твердого ядра, вихідної позиції для оборони ЗДА і інструменту міжнародної політики. Під теперішню пору границі Атлантійської спільноти закінчуються на границях західних секторів Берліну. Атлантійська спільнота має тверду базу в уже довершеному економічному об'єднанні Західньої Европи, що є не прагматичним феноменом, але виявом органічних настроїв і бажань західньоевропейських народів. В цьому контексті треба розглядати також справу Берліну, що є нині символом Атлантійської спільноти. Будь-які поступки, вимушені на ЗДА большевиками в справі Берліну, можуть поставити під знак запиту функціональність цієї спільноти, що, не зважаючи на ряд спільних інтересів, має й свої слабкі місця. Для прикладу, тоді, коли заяви першого секретаря німецької амбасади у Вашингтоні Вайля і його французького колеги Вінклера були майже ідентичні щодо змісту і цілеспрямованости, експозе їхнього британського колеґи Бріяна Гудмана, хоч в основі співзвучне з генеральною маґістралею політики Заходу, все ж виявляло деякі відхилення вбік позаевропейських зобов'язань і інтересів Об'єднаного Королівства.

Проблему Східньої Европи розглядано цього року в рамах европейської цілости і через те потрактовано дещо загальниково. За відрадне явище треба вважати, що потребу політичної акції збоку ЗДА на підтримку визвольних змагань народів совєтської імперії член пенелу арґументував наймаркантнішими, на його думку, прикладами з боротьби цих народів в останніх часах і зараховував до них українську визвольну боротьбу. Український консультант був запрошений для зреферування ситуації в Україні і зложення своїх суґестій, а всі члени української делеґації мали змогу, в міру потреби, забирати слово. Зрозуміння й зацікавлення серед учасників комісії і присутніх дипломатів знайшла суґестія активізувати політику Заходу у відношенні до підсовєтських народів, використовуючи для цього членство України в ОН.

Вносячи свій вклад у дебати й розмови, українські представники старалися підходити до проблеми з точки погляду інтересів не лише свого народу, але всіх поневолених Москвою народів внаслідок чого їхній підхід і сама концепція знаходили зацікавлення серед учасників, українська англомовна література, що її доставили УККА і „Пролог", мала великий попит, а в численних товариських розмовах була нагода обмінятися думками й поінформувати зацікавлених про комплекс східньоевропейських справ, в тому числі й про їх український аспект.

Куца концепційка: обсляючи підсумки Колґейтської конференції, годі не згадати про один невідрадний, хоч для української сторони малошкідливий момент. Маємо на увазі короткозорий підхід до проблеми поневолених Москвою не-російських народів наших балтійських колеґ, за їх приватними деклараціями — наших „політичних приятелів". Отже, балтійські дипломати вважають, що їхня рація стану наказує їм послідовно замовчувати Україну і в пропонованих публічно американцям і чужинцям „концепціях визволення" виключати навіть натяк на не-російські народи СССР. Переціннюючи значення кількох своїх дипломатичних станиць у західніх державах, ці балтійські представники, більше, ніж будь-хто з еміґраційних представників сателітних країн, вважають свої народи за приналежні до „луччої катеґорії", що на практиці зводиться, як це було у випадку Колґейту, до суґестії політики визволення, націленої на реставрацію стану з 1939 р. в

(Закінчення на стор. 3-ій)

БИЗНЕСМЕНИ і УРЯД ПРЕЗ. КЕННЕДІ

Від 1933-го року Дорадча Рада Бизнесменів співпрацювала з урядом ЗДА, впливаючи на формування економічної політики. Зокрема важливу ролю відіграла ця Рада під час війни, коли вона допомогла урядові президента Ф. Д. Рузвелта у переставленні американської промисловости на воєнну продукцію. Після війни, головно за президентури Д. Айзенгавера вона була зв'язковим між урядом та промисловцями.

Однак, коли прийшов до влади демократичний президент Кеннеді, співпраця Дорадчої Ради Бизнесменів із урядом почала псуватися, а 6-го липня вона зовсім унезалежнилася від секретаря торгівлі Лютера Годжса, який домагався змін в складі Ради та в способі її співпраці.

6-го липня з'явилася у Президента делегація, яка заявила, що Рада стає незалежною організацією приватних осіб, і що вона „не має жадного урядового чи напівурядового статуту". Отже, Рада Бизнесменів зовсім унезалежнила себе від департаменту торгівлі та взагалі від урядових агенцій, хоч заявляє, що радо служитиме їм своїми порадами, якщо вони цього схочуть.

У тижневику „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" із 10-го липня ц. р. появилася стаття, автор якої твердить, що американські бизнесмени від самого початку урядування Кеннеді з недовірою відносяться до економічної і фінансової політики демократичної влади.

Вже під час виборчої кампанії в 1960-му році демократи закидали урядові Айзенгавера, що він, мовляв, віддає перевагу приватному промислові супроти публічних агенцій, і при тому підкреслювали, що республіканці виступають проти будови так званих сільських електрівень, підтримуючи будову приватних електрівень.

Коли ж Кеннеді, вигравши вибори, засів у Білому Домі і найменував на своїх співробітників таких осіб, які не надто прихильно ставляться до великих промислових корпорацій, то це тільки скріпило недовір'я великих підприємців до теперішнього уряду.

Не подобається великим промисловцям і те, що уряд Кеннеді збільшує федеральні видатки. Вони розуміють наступно: федеральний дефіцит унеможливить зменшення податків і підсилить інфляційні тенденції, за що уряд і частина громадянства скидатимуть вину на промисловців. Як на приклад, вказували вони на сталеву промисловість: представники уряду натискають на сталеві корпорації, щоб не підвищували цін на сталь, але одночасно нічого не роблять, щоб стримати сталеварних робітників від домагання щораз більших платень.

Невдоволені промисловці і з теперішнього секретаря праці Артура Дж. Голдберґа, вважаючи, що його минуле (він був правним заступником робітничих спілок) не дозволить йому бути об'єктивним в спорах між робітниками і працедавцями.

Промисловці заявляють, що у високих урядових колах переважають особи, які вважають великі промислові корпорації за зло і тому можуть намагатися знищити їх тільки тому, що вони великі.

Зокрема промисловці вказують на головного прокуратора Роберта Ф. Кеннеді, як на противника великого бизнесу.

Бизнесмени побоюються, що демократичний уряд намагатиметься контролювати всю економіку країни, в першу чергу великі підприємства. Вони нарікають на те, що уряд не хоче допомогти приватним залізницям, сподіваючись, що після банкрутства приватних залізничих компаній зможе їх удержавнити.

Уряд має поважну зброю проти великих підприємств, а саме — податки. Уряд пропонує підприємцям робити такі інвестиції, які сприяли б реалізації його економічних плянів, і бизнесмени мусять виконувати ці урядові пропозиції, бо інакше не дістануть податкових знижок.

Хоч у статті „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" вірно з'ясовано відношення демократичного уряду до великих корпорацій, одначе не оправданий є песимізм автора щодо розвитку американської економіки, яка, перемігши рецесію, успішно розвивається далі, і є певні вигляди на те, що в найближчому часі її зріст піде ще в швидшому темпі.

Василь Мудрий

ПАМ'ЯТІ БОГДАНА ЛЕПКОГО

З нагоди 20-ліття смерти (1941 — 1961)

(I)

Богдан Нестор Лепкий — прийшов на світ 9-го листопада 1872-го року в селі Крегулець, Чортківського повіту, в домі свого діда по матері, о. Михайла Глібовицького, що згодом став парохом Бережан.

Батько Богдана о. Сильвестер Лепкий, одружений з Домною Глібовицькою, був видатним громадським діячем і письменником, що писав під псевдонімом: Марко Мурава. Помер у селі Жукові біля Бережан, де був парохом, 5-го червня 1901-го року на 56-ому році життя. Посмертна збірка його творів появилась під назвою „Книжка горя".

Богдан Нестор Лепкий закінчив початкову й середню школу у Бережанах і жив у домі свого діда о. М. Глібовицького, незвичайно активного в громадському житті, а крім того сучасника Маркіяна Шашкевича, що з пієтизмом зберігав рукописні твори М. Шашкевича.

Обидва доми, як батьківський так і дідівський, належали до найкращих і найсвідоміших під національним оглядом. З них виніс молодий Богдан любов до українського села, його традицій та звичаїв. Він врісся в тодішню побутову культуру українського духовенства та його високу мораль, і це лишилось йому на ціле життя.

Свої університетські студії відбував Богдан у Відні та Львові (1891 - 1895). У Відні учився також малярства у тамошній Академії Мистецтв. Від 1895 - 1899 р. був учителем гімназії в Бережанах. Був одружений з Олександрою Лепкою, дочкою о. катехити Миколи Лепкого.

У 1899 р. переїхав до Кракова, де учителював в одній із гімназій, а крім того був лектором української мови і письменства в Ягайлонському університеті.

Під час першої світової війни був спершу у Відні, а від 1915 до 1919 рр. працював у таборах полонених українців з царської армії міста Вецляру над Ляном, як відпоручник Союзу Визволення України. Після того проживав у Берліні, де працював як редактор у Видавництві творів українських клясиків.

У 1926 р. вернувся до Кракова, де став знов учителем середньої школи. У 1928 р. дістав катедру історії українського письменства в Ягайлонському університеті в Кракові. У 1937 р. втратив дружину Олександру, що померла в Кракові.

Восени 1938 р. Богдан Лепкий став сенатором варшавського сенату з номінації тодішнього президента Польщі І. Мосьціцкого на внесок президії Українського Національно - Демократичного Об'єднання у Львові.

Під час другої світової війни Богдан Лепкий помер несподівано 21-го липня 1941 р. в Кракові. Там Він і похований у чужій випозиченій гробниці на раковецькому цвинтарі.

(II)

Богдан Лепкий був видатним поетом, новелістом, повістярем і науковцем. Писати почав він ще в гімназії. Перше його оповідання „Шумка" появилося друком на сторінках львівського „Діла" у 1895 р. Перша збірка його нарисів і оповідань вийшла під назвою „З села" у 1898 р.

Богдан Лепкий як поет належить до найкращих ліриків в українському письменстві початків XX століття. У 1900 роках у Львові діяла ціла група молодих українських письменників і поетів, переважно ліриків, згуртованих у „Молодій Музі". До них належали Петро Карманський, Василь Пачовський, Мелетій Кічура, Франц Коковський, Сидір Твердохліб, Михайло Яцків і ще дехто. Всі вони шукали нових шляхів і намагалися перещепити на український літературний ґрунт модні тоді в Західній Европі літературні напрямки.

Богдан Лепкий сприяв молодомузівцям, але йшов у поетичній творчості власними шляхами. Як під оглядом мови, так і під оглядом форми та будови вірша дійшов він до майстерности у своїй ліриці. Ця лірика зібрана частинно в таких збірках: „Листки падуть" (1902), „Осінь" (1902), „З глибини душі" (1905), „Над рікою" (1905), „Поезіє, розрадо одинока" (1908). Крім того багато його поезій пізнішого часу порозкидано по різних альманахах, журналах і в річниках львівського щоденника „Діло".

(III)

Інша ділянка творчости Богдана Лепкого — це легко написані й гарно мистецько оформлені оповідання й нариси, історичні оповідання й повісті. Всі вони полонили й у будуччині будуть полонити читачів. До таких належать: „Під тихий вечір" (1923), „Сотниківна" (1927), „Зірка" (1929), „Веселка над пустарем" (1930), „Орли" (1934), „Каяла" (1935), „Крутіж (1941). До свого роду літературно оформленої мемуаристики належать три публікації під спільною назвою „Казка мойого життя", а саме: „Крегулець" (1936), „До Зарваниці" (1938) і „Бережани" (1941).

Найбільшим прозовим мистецьким твором Б. Лепкого є відома трилогія „Мазепа", що складається з таких частин: „Мотря", (два томи, 1926), „Не вбивай" (1926), і „Батурин" (1927), „Полтава — над Десною" (1928) і „Полтава — бої" (1929). Закінченням цього всього є твір „З-під Полтави до Бендер", що появився друком у 1955 р. в Ню Йорку. Друге видання цієї трилогії появилося в українському В-ві Миколи Денисюка в Шикаґо у 1959-му мазепинському році.

Як ентузіястичний звеличник доби гетьмана Івана Мазепи, Богдан Лепкий зужив на цю трилогію дуже багато енерґії, а ще більше часу як для студій цієї історичної доби, так і на мистецьке її оформлення.

(IV)

Богданові Лепкому приходилося писати й опрацьовувати інші публікації переважно наукового характеру. До таких належать: „Начерк історії української літератури" в двох томах, що появилися накладом В-ва Якова Оренштайна в Коломиї у 1909 р. (I т.) і в 1912 (II т.).

У Берліні Б. Лепкий був редактором деяких видань Накладні Якова Оренштайна. Там появились друком п'ятитомовий збірник творів Тараса Шевченка, а крім того тритомове видання Шевченкових творів під редакцією Б. Лепкого. Під його редакцією вийшло там же тритомове видання творів Марка Вовчка.

(Закінчення на стор. 3-ій)

С. Риндик

ЛІТЕРАТУРНІ ВЕЧЕРНИЦІ

(3)

А коли громада заспокоїлась, устав д-р Шум:

— Екце поезія! — сказав захоплено. — А які метафори! Які метонімії! Які синекдохи!

І знову шалені оплески.

Тоді попросився до слова раціоналіст:

— Чи не міг би шановний автор пояснити нам, чому саме він назвав цю поезію серенадою динозавра, а не атлантозавра чи бронтозавра? Або навіть мастодонта?

— Бо це співав якраз динозавр, — скромно усміхаючись, пояснив Трембіта, і ціла заля зайшлася веселим сміхом.

На цьому закінчилося читання творів, і Трембіта присів, а очі всіх звернулися в сторону д-ра Шума. Настала драматична тиша. Перечекавши дві-три хвилини, доктор помалу встав і звернувся до слухачів:

— Шановні панове! Дозвольте сказати кілька слів про тільки що зачитані поезії, як такі. Буду говорити по суті речі. Я, звичайно, не міг би на сто відсотків погодитися з деякими концепціями автора. Але в основному, коли йдеться про самі твори, як такі, і коли взяти на увагу чисто формальні моменти, то мушу з приємністю зазначити, що нашому авторові пощастило уникнути певних колізій і завдяки цьому показати, що процес наростання психологічного напруження в поетичному творі повною мірою залежить від творчої наснаги письменника, як такого. Бо не треба ані на мент забувати, що ми, письменники, насамперед і переважно творці психологічних вартостей. Як сказав мій учитель Микола Костьович Зеров, досягнення мистецького ефекту повинно пройти крізь призму внутрішнього спостерігання ідеального світу і, я б дозволив собі додати, крізь індивідуальне мірило авторової душі — його власного світовідчування, його автопсії. Хоч із другого боку треба сказати, що деякі постуляти Сартрового, так би мовити, екзистенціялізму виразно стимулюють інші мистецькі настанови. Проте, від авторової психоаналізи, від його творчого потенціялу, а найбільше таки від своєрідного світу його власних психологічних законів, мотивів та стимулів залежить, які саме шляхи найбільше відповідають виявові його творчих задумів.

Такі, а не інші думки виникли в мене, слухаючи нашого шановного прелеґента. Наприкінці мушу ще з приємністю зазначити одно відрадне явище: слухаючи такі твори, наша література показує, що вона виразно виходить із давно вже стухлих рамок провінціялізму й твердими кроками ступає до широко - поля світового мистецтва . А це в першу голову і найбільше радує нас, українських письменників.

Стільки сказав д-р Шум.

Люди, що ходять на тутешні літературні вечерниці, розуміються між собою, як лисі коні. І тому після цієї промови вибух спонтанний плескіт у долоні. Плескали всі. Плескали навіть ті, що аж ніяк не розбираються в Сартрах і ходять на літературні вечерниці для „фасону" або ради своїх чоловіків, щоб не сказали вам у гречку, чи ради своїх жінок, щоб не робили того самого. А щасливий автор підбіг до промовця, вхопив його за руку і довго тряс нею, тим часом як його очі опромінилися брильянтами сліз.

— Пане докторе! Переживаю якусь трансмутацію. Відчуваю, що мене не існує, як такого!

Настала дуже мила атмосфера мистецької консолідації душ.

А трохи згодом ця консолідація стала ще щирішою, бо ущасливлений автор, як герой дня, забрав цілу богему до затишного вертепу на скромний бенкет. І тут під впливом безпосереднього контакту із сином Зевеса і Семели — і веселим Бахом — літераторам, малярам, різьбарям, музикам, співакам і декляматорам, а насамперед д-рові Шумові розв'язався язик щирости.

(Кінець буде)

НАШИМИ ЩЕДРИМИ ПОЖЕРТВАМИ ЗБУДУЙМО У ВАШИНГТОНІ ПАМ'ЯТНИК, ДОСТОЙНИЙ ВЕЛИКОГО ШЕВЧЕНКА, УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ І АМЕРИКАНСЬКОЇ СТОЛИЦІ!

КНИГА ПРО БЕЗСМЕРТНУ АРМІЮ

(УКРАЇНСЬКА ГАЛИЦЬКА АРМІЯ У 40-РІЧЧЯ ЇЇ УЧАСТИ У ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАННЯХ В 1918-1920рр)

Матеріяли до історії. Том II. Видав хорунжий УСС Дмитро Микитюк. Вінніпег, Канада, 1960. Сторін 384, 70 Ілюст.

Українська книжка, як кожна сторінка українського життя в нашому трагічному 20-тому сторіччі, має свою окрему мартирологію. Ця трагедія не в матеріяльній площині. Навпаки, ми схильні думати, що ще ніколи не було в історії України задруковано українськими буквами стільки паперу, як в наші часи. Але лише паперу. Стотисячними накладами виходять сьогодні в УССР книги і книжеца з „творами" Леніна і Сталіна, горами брошур викидають друкарні всякі проголошення З'їздів комуністичної партії, „епохальні" промови вождів і вожденят, стиртами дрібних юдиних публікацій завалені „комітети для повороту на родину", „для миру", для „культурного зв'язку", грубезними томами появляються одні і підлабузницькі твори холуїв сучасного режиму в Україні. Народ знає чого варті ці „видання". За браком цигаркового паперу він курить в них махорку. У свій час такими ж горами буде звалювати їх на смітнику і подвір'я фабрик картону. Та те, що залишиться, буде предметом студій над тим, як могла одна диктатура зловживати дорогим в Україні паперовим сирівцем і намагатися оббріхувати мільйони.

Правда, тут і там український дух, навіть в несамовитих умовинах московської катівні, видасть книжку, що відповідає тій назві. Але тоді перевірте її наклад, її ціну, її поширення, — і матимете тільки підкреслення сказаного на початку.

І от маємо з одного боку таку, як вгорі картину, а з другого боку маємо іншу: українці у вільному світі, де в них ні капіталів, ні великих видавництв, ні книгарських та кольпортерних мереж, видають свої книжки. Тут уже немає шафування папером, не має накладів з багатьма зерами після цифри, немає „мусиш купити книжку" з наказу партії чи урядової установи. Тут кожна книжка така ж, як хатина українця у вольному світі. Прояв його ініціятиви, його дужкої, впертої праці, його справжня жертва своїх вигод і відпочинків. Ніякими накладами не появляються „звернення" чи „доручення". Нема ні часу, ні засобів. Кожна книжка — це або книжка, яку надрукував сам автор, не рахуючи на те, що колись „відбере свої гроші", або книжка, що її появу зможливлює збірний труд та збірні кошти. Але зате деякі з цих українських книжок у вільному світі — наче гострі стріли: Вийде „Історія України" — і московський режим в Україні робить проти неї свій засіб оборони у формі своєї „Історії УССР", вийде тут „Історія культури України" — дивись, там уже заповіджене видання „Історії культури Радянської України". І так було і так буде: з Енциклопедією Українознавства, Збірним виданням творів Шевченка, археологією України. Звідтам атака горою надрукованого паперу на кожну українську душу, звідси гострий стріл у саму суть окупанта і колонізатора московського.

Так напевно є і з книжкою, що її маємо перед собою. Якби існувала не московська колонія з назвою УССР, а Українська Держава, історія наших Визвольних Змагань 1918-1920 років була б напевно вийшла багатомовним виданням. Але існує УССР, про яку хочуть нас закричати, що це „вільна самостійна, рівна з рівними в спілці" і так далі, — і аж у канадійському місті мусіла появитися „Археологія України", а в іншому такому ж канадійському місті — Вінніпеґу, мусить виходити тритомова книга „Українська Галицька Армія", чи точніше, — матеріяли до історії цієї єдиної хіба у світі формації, яка в неймовірних боях і трагічних умовинах тримала гордо прапори своєї Української Держави та справді світила і світитиме прикладом для майбутніх.

Матеріяли до історії . . . Українці у світі не мають часу, ні людей, ні засобів на писання та видання історії УГА. Це зробить колись відповідний Інститут, група істориків, державна фундація. Віримо в це, як віримо в завтрішній день. І в службі цій вірі находяться люди, що для цих майбутніх творців Історії Української Галицької Армії хочуть зберегти все, що ще можливе зберегти, — документи, реєстри, звідомлення, спогади учасників, фотографії. Щоб не починали в майбутньому дослідники УГА від себе, як це діється в „УССР", та не базувалися на згадках і гіпотезах, на чужинних і ворожих реляціях, а мали такі „живі свідоцтва", — найважливіше джерело історичної правди.

Такою є ця наша книга. Тритомова „Українська Галицька Армія", якої перший том появився в 1958 році і має 674 сторінки і понад 300 кліш та звідомлення і спогади 38-ох видатних старшин піхоти, кінноти, артилерії, летунства, технічних військ УГА та 18 докладних життєписів Начальних Вождів та буланих полководців цієї славетної армії, — і якої другий том оце перед нами.

Це вже інший том. У „Слові від видавця" прочитали ми, що двох з авторів, старшин УГА, забрала смерть у час, коли вони писали і не скінчили своїх оглядів чи спогадів, запляннованих до цього тому, два інші встигли передати свої такі ж твори для книги якраз перед своєю смертю, наче виконуючи востаннє свою вірну службу: генерал Олександер Греков і професор Ілько Борщак, а крім них ще і д-р Юліян Налисник. Видавець книги говорить про „щастя", що зміг ще, поїхавши до Европи, розшукати чи купити за тяжкі гроші матеріяли „вагою в золото" до історії нашої Визвольної Боротьби.

Такі є умовини творення книги про „Українську Галицьку Армію". Але в другому її томі є знову 29 основних статтей до історії, з яких „Запільні органи правопорядку ЗОУНР", „Звідомлення полковника Легара", „Відгомін УГА на Версальській Конференції", „Похід УГА на Київ", „Невдалий перехід УГА до умунії „УГА між Добрармією і Червоною Армією", „Найвищі інсиґнії УГА", „Відзначення УГА", та „Організація УГА у світлі Наказів Начальної Команди УГА з червня-липня 1919", це не нариси чи спогади, а справжні наукові та документальні розгляди різних відтинків життя і дії УГА, є гідні того, щоб вийти в нормальних умовинах окремими публікаціями, а такий собі „Реєстр Старшин УГА, піднесених о один ступінь вище", який має понад 2,300 прізвищ, займає в книжці 42 сторінки і є передруком офіційних документів Начальної Команди УГА та Міністерства Військових Справ ЗОУНР, має сам одну вагу, що її можуть оцінити тільки історики та справжні патріоти.

Вертаємося до сказаного на початку. Там — УССР з усім апаратом московського окупанта, колонізатора й імперіяльного молоха. Тут видав уже два томи „Української Галицької Армії" кол. хорунжий Українських Січових Стрільців Дмитро Микитюк, який все своє майно, зібране в роках справді тяжкої та непосильної фізичної праці, анґажує в те, щоб не згубилися документи, не взяли до гробу зі собою своїх звітів і спогадів живі ще останні старшини і вояки славної і лицарської УГА, щоб справді козацька і стрілецька слава не пропала. І коли заповідає він в другому томі „Української Галицької Армії", що їде щераз до Европи, щоб розшукати дальші матеріяли до тієї історії та пікготовляє ще й третій том своєї великої книги, — порівнювати ніби Самостійну Радянську Україну" з Дмитром Микитюком якось ніяково. Можемо цю функцію перенести хіба в площині пошани: До віри колишнього вояка УГА, що вірний своїй воякській присязі до смерти, — і до того величезного блефу, яким хоче нас забрехати Кремль, причепивши йому карточку з написом „УССР".

Другий том книги „Українська Галицька Армія" є черговим гострим стрілом в центр цього блефу, — в Москву.

Анатоль Курдидик

ПРОБЛЕМИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

Прибалтиці і — „шлюс" з визволенням . . .

В політиці нема сантиментів, і, якби така тактика служила інтересам балтійських народів, то все було б в порядку. Але, як показав досвід хоча б з Колґейту, така тактика принесла нашим балтійським колегам багато розчарувань і тихого смутку, що їх ще побільшила кореспонденція Солцбергера, вміщена в „Ню Йорк Таймсі" 12 липня ц. р. Пропозиція Солцбергера, до речі — нісенітна, зводиться до того, щоб ЗДА взаміну за збереження статус кво в Берліні, визнали де юре інкорпорацію совєтами балтійських держав. Ми зрозуміли біль балтійських колег і співчували їм, коли вони майже зі сльозами в очах показували нам кореспонденцію Солцбергера, якого „політика визволення" закінчується на границях західніх секторів Берліну, а далі — теж „шлюс". Але тоді треба б зрозуміти балтійським колегам, що їхня куца концепційка „політики визволення" (до речі, крім балтійців ніхто не говорив про „політику визволення", бо загальновідомо, що, крім американського виборчого сльогану з 1952 р., такої політики не було і ніхто її всерйоз не думав провадити), скроєна на балтійські виміри і підперта навіть титулами шар же д'афер і дипломатичним визнанням, нікого не то не переконує, але, як показав Колґейт — не цікавить. Отже, не тому, щоб нам аж так дуже залежало на підтримці балтийців, хоча, очевидно, ми хотіли б і, як дотепер, всі без винятку українські середовища — від АБН до УНРади, — дали доказ, що хочемо йти спільним фронтом, але, ради власних інтересів, треба б балтійцям зревідувати свою тактику у виступах на міжнародних форумах. Підкреслюємо — в першу чергу заради свого власного інтересу й за ради збереження перед чужинцями, від яких чекаємо зрозуміння, а може й помочі, ось того спільного фронту, про який деклямуємо приватно, але за який забуваємо, як лише з'явиться на обрії якийсь чужинець . . .

Вислідн праць української делегації на Колґейтській конференції треба розцінювати як задовільні. Звичайно, на цьому форумі не можна осягнути ніяких спектакулярних осягів, і ніхто з українських делеґатів не збирався їх довершувати. Просто використано ще раз добру нагоду для поширення інформацій серед американців і чужинецьких дипломатів про східньоевропейські справи, як ми їх бачимо; відрадно було стверджувати поширене на загал поінформування про українську справу, запізнатись з поглядами інших на нашу проблему. І врешті, наскрізь гармонійна, сердечна атмосфера, яка існувала в українській делегації, взаємна допомога і доповнювання уможливили делегації виконати скромне завдання, і тому участь в ній залишиться для учасників приємним спогадом.

ПАМ'ЯТІ БОГДАНА ЛЕПКОГО

(Закінчення зі стор. 2-ої)

„Історія України" Миколи Аркаса в другому й третьому виданнях появилась теж під редакцією Богдана Лепкого. Він дав до неї не тільки мистецьку обкладинку, але й немало ілюстрацій до тексту. Бож Б. Лепкий був малярем і графіком. Майже всі обкладинки до власних творів він оформлював сам.

У 1910 р. він започаткував працю п. н. „Характеристика українських письменників". На жаль, у цій серії появилась тільки характеристика Маркіяна Шашкевича. „Про життя великого поета Тараса Шевченка" написав Б. Лепкий у 1911 р., але не у вище названій серії.

У 1918 р. опублікував Б. Лепкий працю: „Чим живе українська література". Ще в 1904 р. написав „Читанку для середніх шкіл з польською викладовою мовою". У 1941 р. написав „Короткий огляд українського письменства" (за 20 літ під Польщею).

Богдан Лепкий був добрим перекладачем зразків української поетичної творчости на польську мову. Найзамітнішим був його переклад „Слова о полку Ігоревім". Крім того написав він по-польськи інформаційну працю „Нарис української літератури" (1930).

Про Богдана Лепкого та його літературну творчість писали: д-р Василь Сімович у І томі збірних творів Богдана Лепкого у 1922 році (Липськ); д-р Зенон Кузеля у ювілейному збірнику творів В. Лепкого „Золота Липа", Берлін (1924); д-р Е. Ю. Пеленський зладив „Бібліографію (неповну) творів і праць В. Лепкого" для „Збірника" в пошану пам'яті поета п. н. „Богдан Лепкий 1872-1941", Краків 1943 р.

(V)

Богдан Лепкий належав до категорії великих творців і мистців слова, які мали незвичайний дар з'єднувати собі людей своєю особистою культурою і товариським тактом. Завжди спокійний та зрівноважений, а при тому скромний, він не був у спроможності дати комусь відчути свою вищість чи бодай відокремленість.

З цим великим Покійником мені, як головному редакторові „Діла", приходилось багато співпрацювати. Коли я його просив написати поезію чи статтю для щоденника, то не було випадку, щоб він моєму проханню відмовив. Брав я участь в одному його літературному ювілеї в Кракові від львівського Товариства журналістів і письменників ім. Івана Франка. Цей ювілей залишився в моїй пам'яті назавжди, і то з уваги на постать і скромність Ювілята.

Від осени 1938 р. В. Лепкий був сенатором. Перший його виступ у сенаті був чимсь надзвичайним. Він виголосив прегарну не промову, а своєрідну доповідь на тему польсько - українських взаємин у минулому й сучасному. Його промову слухали всі з напруженням, не зважаючи на те, що в ній були речі для польських слухачів не дуже приємні.

Покійний був незрівняним промовцем. Одну з найкращих і найглибших промов Він виголосив на двох великих концертах у Львові з нагоди відкриття нагробника Івана Франка навесні 1933 р. Ця промова була замітна не тільки своєю формою та виголошенням, але й до подробиць вишліфованою аналізою творчости Івана Франка та його передової позиції в українському письменстві.

Богдана Лепкого любили й шанували не тільки українці, але й чужинці. Українці з вдячности за його літературну творчість відзначили його найвищими почестями. Він був почесним членом Товариства „Просвіта" у Львові, почесним членом Педагогічного Т-ва „Рідна Школа" у Львові, дійсним членом Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові надзвичайним членом Українського Наукового Інституту в Берліні, співосновником Української Могилянсько-Мазепинської Академії Наук дійсним членом українського історично - філологічного Товариства в Празі, доктором гоноріс кавза Українського Вільного Університету в Празі, звичайним членом Українського Інституту в Празі і членом Українського Інституту у Варшаві.

Повищі рядки нехай будуть скромкою пригадкою про цього світлої пам'яті нашого великого поета, письменника, передового громадянина й науковця. Пам'ять про Богдана Лепкого буде завжди живою для всіх тих, кому дорогі українське письменство й українська культура.

● **Директор** персонального відділу при команді ньюйоркської поліції д-р Теодор Г. Ланг повідомляє, що на початку найближчого року особовий стан ньюйоркської поліції виноситиме 24,590. Тепер цей стан є на 500 поліціянтів замалий; він кожного місяця зменшується на 80 осіб внаслідок смерти, переходу на емеритуру або звільнень.

● **Тютюнова Компанія** Континенталь повідомляє, що на початку 1962-го року випродукує для американських курців самозапальну цигарку. Ця цигарка матиме на своєму одному кінці таку масу, яка потерта до коробки з цигарками, почне куритися, не витворюючи полум'я.

ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ" І ЇЇ ВИДАНЬ

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ. Громадян, що надіслали свою добровільну доплату до передплати та свою пожертву на фонд „Свободи" та її видань: англомовного „Українського Тижневика" і дитячого журналу „Веселка", і потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

СПИСОК Ч. 28.

Л. Пришляк, Дітройт	$ 8.00
М. Борис, Бруклин	8.00
Д-р Н. Герасимів, Річмонд	5.00
Д. Смерека, Порт Ву	5.00
Д-р Е. Омельський, Ню Йорк	5.00
Т-во „Просвіта", Порт Артур	4.00
Г. Науменко, Фріголд	3.00
С. Гаврищук, Елизабет	3.00
В. Костер, Мантенсайд	3.00
А. Клименко, І. Рочестер	3.00
В. Андрус, Нортгемтон	3.00
Е. Бровар, Гері	3.00
Г. Старосвіт, Лос Анджелес	3.00
В. Пилипенко, Ню Йорк	3.00
М. Винничок, Фінікс	3.00
Н. Ганнисяк, Боффало	3.00
Д. Дулеба, Провіденс	3.00
С. Ромашків, Гартфорд	3.00
І. Гурин, Тінек	3.00
А. Задорецький, Рачестер	3.00
М. Кирченко, Бріджпорт	3.00
І. Ш., Торонто	3.00
С. Андрусишин, Бріджпорт	3.00
Г. Шкода, Шикаго	3.00
В. Кузьма, Л. Ай. Сіті	3.00
Д. Лукавий, Бронкс	3.00
М. Осадчук, Маямі	3.00
В. Сніґуровський, Клівленд	2.00
К. Кузьменко, Кліфтон	2.00
В. Угринчук, Нюарк	2.00
Д-р І. Скрипух, Бретфорд	2.00
Н. Гарбер, Филаделфія	2.00
Т. Сенчишин, Френклін Скв.	2.00
Л. Марущак, Бруклин	2.00
Г. Карнаушенко, Клівленд	2.00
А. Канішак, Йонкерс	2.00
С. Квасюк, Гемден	2.00
Ю. Вітович, Шикаго	2.00
В. Отрожитник, Н. Брансвік	2.00
Р. К. Довбенко, Гібсонія	2.00
М. Креєр, Боффало	2.00
П. Шкицький, Ст. Кетерінс	2.00
Г. Хрущ, Форт Вільям	2.00
П. Волошин, Клівленд	2.00
М. Маллон, Тарентум	2.00
І. Галутяк, Ню Йорк	2.00
П. Ліщак, Йонґставн	2.00
О. Вартіш, Честер	2.00
М. Костів, Ню Йорк	2.00
П. Озга, Нюарк	2.00
П. Кісіль, Бруклин	2.00
Ю. Лукащук, Петерсон	2.00
В. Шіпрка, Ірвінґтон	2.00
Т. Чорній, Балтімор	2.00
А. Феданко, Бінґгемтон	2.00
В. Логуш, Ст. Луїс	2.00
Ю. Стефанишин „	2.00
І. Дзюбин, „	2.00
С. Цимбала, „	1.00
І. Назар, „	1.00
М. Стефанишин, „	1.00
М. Кульчицький, „	1.00
М. Недільський „	1.00
І. Лесюк, Сиракюз	1.00
І. Кренич, Палмертон	1.00
С. Микита, Честер	1.00
Ю. Береза, Томастон	1.00
М. Захарченко, Ню Гейвен	1.00
І. Мартинів, Бронкс	1.00
Г. Ткачик, Санта Клара	1.00
І. Ходак, С. Оранж	1.00
Т. Марчук, Вудсайд	1.00
Г. Тараненко, Сиракюз	1.00
Я. Лаврів, Бейон	1.00
Ю. Возьний, Нортумберленд	1.00
С. Макович, Аллентавн	1.00
М. Бело, Клівленд	1.00
Г. Васильик, Л. Ай. Сіті	1.00
І. Коцюба, Сиракюз	1.00
П. Крук, Бентон Біч	1.00
С. Дзінко, Рачестер	1.00
Н. Господарець, Озон Парк	1.00
І. Галій, Вінеленд	1.00
А. Ільків, Торонто	1.00
М. Борис, Форт Вільям	1.00
О. Дмитришин, Міннеаполіс	1.00
Т. Давидович, Монтреал	1.00
Б. Коваль, Шикаго	1.00
Г. Канта, Ветерфорд	1.00
І. Корбецький, Питсбурґ	1.00
П. Копитко, Филаделфія	1.00
М. Савчин, Филаделфія	1.00
Г. Шарапевич, Карнеґі	1.00
С. Стефанюк, Монтреал	1.00
Д. Садівничий, Клівленд	1.00
М. Стурік, Сиракюз	1.00
В. Масник, Джемейка	1.00
М. Патроник, Гейлед Крост	1.00
І. Шкас, Боффало	1.00
Н. Мітрінга „	1.00
З. Віняєвський, Крік Рідж	1.00
І. Іскра, Клівленд	1.00
Т. Орловський, Ембрідж	1.00
С. Зорій, Питсбурґ	1.00
Ф. Гайдученко, Міннеаполіс	1.00
Т. Коваль, Рачестер	1.00
І. Пастух, Ірвінґтон	1.00
В. Кравчук, Ірвінґтон	1.00
В. Танасійчук, Бруклин	1.00
В. Левіцький, Лорейн	1.00
Т. Сапліний, Балтімор	1.00
М. Фенцак, Филаделфія	1.00
І. Куниця, Кінґстон	1.00
І. Микитка, Ніксон	1.00
С. Гасяк, Ст. Джозеф	1.00
В. Візлор, Нюарк	1.00
Я. Гураль, Лівінґстон	1.00
П. Венґрин, Клівленд	1.00
І. Костюк, Фол Рівер	1.00
А. Заяць, Трой	1.00
І. Турчиняк, Брепфорд	1.00
З. Серна, Бруклин	1.00
М. Мельник, Кліфтон	1.00
С. Малнчівський, Ню Йорк	1.00
Д-р І. Васко, Фордс	1.00
О. Ковалевський, Перт Амбой	1.00
В. Бачинський, Бостон	1.00
І. Бучак, Ферлоун	1.00
І. Бучак, Ріго Парк	1.00
М. Клепачівська, Вермонт	1.00
О. Стеткевич, Ню Йорк	1.00
Е. Кахникевич, Ютика	1.00
М. Сенков, Кліфтон	1.00
Разом	$ 234.00
Раніше проголошено	$ 6,909.00
Разом	$ 7,143.00

П О Д Я К А

По невіджалуваній втраті Нашої Найдорожчої ДРУЖИНИ і МАМИ,

бл. п. Степанії ВАЩУК

яка залишила нас у важкому смутку дня 4-го липня 1961 року,

складаємо цією дорогою всім Рідним, Приятелям та Знайомим, що взяли участь в похоронних обрядах, або чимнебудь причинились до них, — нашу найщирішу подяку.

Передусім дякуємо щиро Всеч. о. прелатові Каменецькому і Всеч. о. Бенешові за відправлення Панахид в похоронному заведенні і в церкві, як також о. прелатові Каменецькому — за відправлення Заупокійної Служби Божої та за прощальні слова.

Зокрема дякуємо о. прелат. Каменецькому і о. Хабурському за часте відвідування і розраду Покійної в шпиталі св. Михаїла, а також о. Хабурському і о. Бенешові за несення Їй духовної помочі в дома і в шпиталі.

Лікарям, сестрам і обслузі шпиталя св. Михаїла, як рівнож д-рові В. Дебері — дякуємо за дбайливу опіку і поміч Хворій.

Дальше належиться від нас найщиріша подяка — Рідні, Приятелям і Знайомим, як також Сестрам і Працівникам шпиталя св. Михаїла в Торонті — за надіслані вінки, висловим співчуття і замовлені Служби Божі за Покійну в українській кат. і римо-кат. церквах.

З осібна дякуємо похоронному заведенню п. В. Залізнюка за солідну, чесну і точну обслугу Похоронів.

Щиро дякуємо також всім Тим, що брали участь в похоронних відправах і супроводжали Покійну на місце вічного спочинку.

Хай їх всіх Всевишній нагородить сторицею за це!

У важкім горю:

Д-р КОРНЕЛЬ ВАЩУК — муж
і син ЄВГЕН з дружиною

Нью Джерзі, Пенсилльванія, Ню Йорк!

ВІДДІЛИ ОДВУ

в ТРЕНТОНІ і НЮ БРОНСВІКУ, Н. Дж.

— влаштовують —

Великий ПІКНІК

Неділя, 30-го липня 1961 року

ПОЧАТОК — год. 2:00 по пол.

в УКРАЇНСЬКОМУ СЕЛІ — Бавнд Брук, Н. Дж.

Слідкуйте за дальшими оголошеннями.

Увага! Увага!

ЯНҐСТАВН, Огайо й ОКОЛИЦІ!

УПРАВА
ОКРУЖНИХ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

повідомляє, Відділи УНСоюзу:

72, 74, 115, 119, 140, 218, 230, 274, 348, 386,

що

в суботу, 22-го липня 1961 р.

в год. 7:30 вечером

в УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДНОМУ ДОМІ
814 Френклін Евеню

— відбудуться —

НАРАДИ

УРЯДНИКІВ і ЗАІНТЕРЕСОВАНИХ ОСІБ
вище згаданих Відділів,

на яких буде промовляти головний предсідник УНСоюзу,

ЙОСИП ЛИСОГІР.

а в неділю, 23-го липня 1961 р.

в год. 3:00 по полудні
на площі BERKLEY WOODS

— відбудеться —

30-ий УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ

Головну промову виголосить головний предсідник Українського Народного Союзу

ЙОСИП ЛИСОГІР.

Про численну участь в нарадах та в Українському Дні просить

УПРАВА

● **ПОВІДОМЛЕННЯ** ●

SEMIANNUAL MEETING

of the Ukrainian-American Club of Rochester, New York, Inc. will be held on

JULY 30, 1961,

at 292 Hudson Avenue
Rochester, N. Y.

at 2:00 P.M. sharp

Frank Pasnak — President
Eugene Kowalchuk — Secretary

✝

У глибокому смутку ділимося сумною вісткою, що дня 4-го липня 1961 року, після довгої і важкої недуги у шпиталі св. Михайла в Торонті, Канада, упокоїлася в Бозі Наша Найдорожча

ДРУЖИНА і МАМА

інж. Степанія ВАЩУК

дочка бл. п. о. Михайла Дурделло і Олени з Калинських, а вірна дружина д-ра Корнеля Ващука, проживши 59 років.

Покійна була правнучкою останнього Холмського греко-кат. єпископа-номіната Кир Івана Калинського, замученого москалями за нашу святу віру.

Похорони Покійної відбулися в суботу, дня 8-го липня 1961 року, з церкви М.Б.Н.П., при вул. Ветирст, після Заупокійної Служби Божої — на цвинтарі Маунт Гоув.

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

У безмежнім горю:

МУЖ, СИН і НЕВІСТКА

✝

В глибокому смутку повідомляємо, що Наша Найдорожча

МАМА і БАБУНЯ

РОЗАЛІЯ ФЕДОРІВ

з роду ГАВРИЛІВ — проживши 67 років,

членка 115 Відділу УНСоюзу і членка С-ва при кат. церкві св. Петра і Павла в Лудлові, Масс., упокоїлася ранком, в середу 19-го липня 1961 року.

Покійна походила зі села Стриганці, пов. Стрий, Зах. Україна. Полишила у смутку двох синів: Володимира з дружиною і Михайла (самітнього), дві доньки: Катерину з чоловіком і Анну з чоловіком, 2 внуків: Миколу та Івана.

ПОХОРОН відбудеться в СУБОТУ, 22-го ЛИПНЯ 1961 року, в год. 8:00 рано з Tierill Funeral Home — 69 East St., Chicopie Falls, Mass., на St. Aluise цвинтар, Indian Orchard, Mass.

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

СОЮЗІВКА
В ПОВНОМУ СЕЗОНІ!

Проведіть
СВОЇ ВАКАЦІЇ

— на —

СОЮЗІВЦІ

чудовій

ВАКАЦІЙНО-ВІДПОЧИНКОВІЙ ОСЕЛІ У.Н.СОЮЗУ

біля містечка Керґонксон, в стейті Ню Йорк.

ГАРНІ ВИГІДНІ КІМНАТИ. — ЗНАМЕНИТА КУХНЯ.
ЧУДОВА ГІРСЬКА ПРИРОДА.
СПОРТОВІ І РОЗВАГОВІ УДОГІДНЕННЯ.

Резервуйте собі місце тепер, виповнюючи низу формуляр (по-англійськи) та пересилаючи його на адресу:

UKRAINIAN NATIONAL ASS'N ESTATE
Kerhonkson, N. Y. — Telephone 5641

Name ....
Address ....
Enclosed is reservation deposit $........ for .... persons,
1. .... 2. ....
3. .... 4. ....
Date of arrival .... Time ....
for .... weeks

З наукових Конференцій УВАН у ЗДА

21-го травня на засіданні Природничого відділу УВАН у ЗДА виступив голова відділу, проф. О. З. Архімович з доповіддю про наслідки 1960-го сільсько-господарського року в СРСР і на Україні. Він сказав, що вважає такі річні підсумки важливою та цікавою справою. Те, що подається в совєтській пресі і в статистичних виданнях, не відповідає правдивим даним, за винятком хіба даних про посівні площі, де дані більменш точні. Більше фактичних матеріялів можна здобути шляхом перегляду совєтської преси. Матеріяли бувають у промовах Хрущова. Часом в пресі бувають статті характеру „наука минулого", з яких можна довідатися про втрати врожаю минулого року. Бувають згадки про втрати зерна під снігом, втрати при перевозці.

На загал, сільське господарство СРСР характеризується поганою організацією праці. На колгоспи накладають великі зобов'язання. Часто, щоб їх виконати, сіють пізно, а це дуже відбивається на врожаї, або культури зовсім пропадають.

Проф. Архімович подав короткий огляд кліматичних умов осени 1959 року і весни та літа 1960 року, які не були дуже сприятливими. У 1960 році посіяно 153 мільйони га, разом з озимини всього засіяло 202,9 мільйона га, з яких 33 % припадало на Україну. В зв'язку з особливостями метеорологічних умов весни доводилось одночасно сіяти і ранні, і пізні озимі культури. На півдні України і на Північному Кавказі загинуло 8 міл. га озимини. Ця площа була пересіяна ярими культурами.

З даних совєтської преси видно, що поводження з сільсько-господарським реманентом було безгосподарне, так само як і збереження насіння. Підготовку до збереження врожаю організовано слабо.

За пресою можна стежити, як ішло збирання врожаю зернових культур. Повідомлено, що на 28 жовтня уже воно „майже повністю закінчено", але з попередніх зведень видно, що лишилось ще 2 % площі, що дорівнює приблизно 2 мільйонам гектарів. Очевидно, значну частину врожаю на цій площі не зібрано і пішла вона під сніг. Можливо, що дані про це будуть подані в пресі пізніше, коли знову обговорюватимуть „науку минулого". Відомо, що неприбрані площі лишились у Сибіру і в Північному Казахстані, а там рано випав сніг. Як приклад можна навести, що в попередньому 1959 році в одному лише Казахстані „пішло під сніг" 1,600 тисяч гектарів зернових культур.

Проф. Архімович зупинився на втратах урожаю при збиранні: в соломі часто лишалось до 20 % зерна. Відомі випадки, коли в колгоспах, щоб приховати цей факт, зразу ж спалювали солому. Також ряд повідомлень у газетах свідчить про втрату зерна на токах. Величезні витрати трапляються також при транспортуванні, коли зерно везуть по поганих дорогах у відкритих вантажних автах. Рівнож є втрати зерна в зерносховищах.

В Казахстані було багато труднощів, зв'язаних з плинністю робочої сили і бур'янами, що розвились внаслідок низької агротехніки.

Доповідач також підсумував дані про окремі культури. Він прийшов до висновку, що 1960 рік дав невисокий урожай, найбільше через погану організацію праці. Тваринництво так погано забезпечено кормами, що взимку 1960 61 р. загинуло від голоду 9,5 мільйона овець, а також величезна кількість рогатої худоби.

Після доповіді була дискусія, в якій виступали В. Голубничий, М. Єфремов, Н. Король, І. Замша, Н. Осадча-Яката і В. Сеник. Дискутанти підкреслили низький рівень агротехніки в СССР, у порівнянні до ЗДА і Західньої Европи, низький рівень механізації, незацікавлення у праці колгоспників і загальну непродуктивність колгоспної системи, як основні причини відставання сільського господарства в СССР.

Л. Д.

Концерт Болехівського-Бояна в Лос Анджелес

Яка чудова і чарівна наша пісня. Вона всіх заворожує, змінює настрій, відриває від буденного життя, окрилює і викликує шляхетні пориви в людини. Бо вона, пісня, це душа Нації.

Це пишемо у зв'язку з концертом славного оперового співака Петра Болехівського-Бояна, який відбувся 22-го квітня в українській залі „Народного Дому" в Лос Анджелесі. З нашим дописом ми трохи спізнилися, чекали на фахову рецензію, на яку концерт заслуговував і, навіть, потребував. Не маючи більшої музичної освіти, подаємо так, як ми той концерт відчули і зрозуміли. Немає сумніву, що Болехівський-Боян — це непересічна оперова сила, і його голос, як і зовнішній вигляд, один одного доповнюють. Сильний і з красивим тембром, голос його ллється вільно, без форсування. Добре бельканто, іноколи тратить свою „нитку" на нижніх реґістрах. Незважаючи також і на добру дикцію, деякі слова до нас не долітали, але в цьому не вина співака, бо заля неакустична. Є лише естрада, яка до театрально - мистецьких імпрез зовсім не надається.

Яка шкода, що при ремонті її цього не взяли під увагу.

Перша частина концерту складалась із світової слави клясиків, виконання якої вимагає від співака чіткости і музичної точности. Одно і друге, Болехівський - Боян успішно виконав, вкладаючи в спів силу чуття, а де треба, то і експресію. Друга частина була зложена виключно з українських композиторів, в більшості з народніх пісень, а тому приймалась з більшим ентузіязмом. Щиро й захоплено зустрічала публіка співака та вимагала повторення.

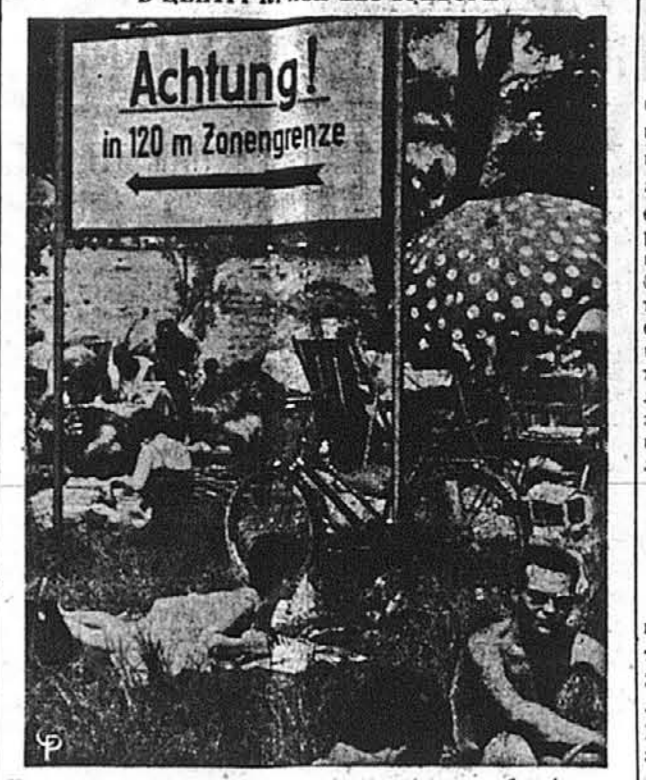
По концерті ми зайшли за естраду і подякували йому за мистецьку насолоду, а з коротенької розмови довідались, що він, як і всі українські мистці на еміґрації, не розкошує. Мистецький супровід в руках пані Смит.

Петро Шмалій

● **Нюйоркська Рада** опіки над молоддю повідомляє, що в місті Ню Йорку є коло 8,000 хлопців, які належать до таємної організації ґенґів, і коло 3,000 дівчат, які є членами дівочих ґенґів. Дівочі члени Ґенґів переховують зброю хлоп'ячим Ґенґам, мають інтимні зв'язки з хлопцями або як проститутки здобувають гроші, за які хлопці купують наркотики.

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

В ЦЕНТРІ КРИЗИ БЕЗ ТРИВОГИ

Не зважаючи на усе напруження, викликане берлінською кризою і світовий шум навколо цієї справи, в центрі цієї кризи спокійно і мирно. Населення Західнього Берліну користає з літа, залюднюючи парки і пляжі. На фото: купальники над озером Гляйнікер у Західньому Берліні, всього 120 метрів від його границі, як це показує напис на таблиці.

Професор Володимир Чередіїв

(Посмертна згадка)

З Чехо-Словаччини наспіла сумна вістка, що там 28-го червня упокоївся на 76-му році життя професор Української Господарської Академії в ЧСР (Подєбрадах) та УТГІ вчений агроном Володимир Чередіїв.

Він народився 1885 року Скінчив три сільсько - господарські школи: нижчу — Мошно - Городищенську, середню — Уманську та високу — Петровсько - Розумовську С. Г. Академію. Академія надала йому знання „вченого агронома". Напередодні 1-ої світової війни Покійний займав становище губерніяльного агронома Подільської технічної школи в Кам'янці - Подільському. Під час існування Української Держави був директором департаменту, міністерства народного господарства УНР. Від 1922 до 1935 рр. був спочатку доцентом, а пізніше професором ботаніки, загального й спеціяльного хліборобства в Українській Господарській Академії та в УТГІ в Подєбрадах на Чехії. Багато разів був деканом та продеканом агрономічно-лісового факультету УГ Академії. Під його керівництвом майже половина інженерів-агрономів (коло 50) абсольвентів У Г Академії виконали свої дипломні праці; деякі з них стояли на рівні докторських дисертацій. Покійний є автором кількох високошкільних підручників з ботаніки в українській мові, а саме: „Ботаніка", зошити 1, 2, 3 та 4. „Анатомія рослин" та „Фізіологія рослин". По покійному залишилася дружина, що вірно охороняє й доглядає рідні могили. Єдиної передчасної померлої доньки та мужа. Хай буде йому легкою чужа гостинна земля Чехії!

Проф. Віктор Доманицький

● **Міжамериканський Комітет** при Організації Американських Держав рекомендує у відношенні до Домініканської Республіки політику вичікування, щоб можна було ствердити, чи новий уряд дійсно покинув диктаторську політику покійного диктатора Рафаеля Трухільйо.

● **Південно - в'єтнамські** війська перевели наступ проти комуністичних партизанів, оперуючих на південь від столиці краю Сайґону, і знищили три їхні бази. Захоплено при тому склад европейських і американських ліків, що їх мав підпільний шпиталь комуністичних партизанів, як також багато південно - в'єтнамських грошей.

● **З Гаваїв повідомляють,** що там почав діяти вулькан коло місцевости Гільо, який вже випустив 14,800,000 кубічних ярдів лави. Покищо не було жертв в людях.

Передбачають, що на початку 1962-го року буде 6% безробітних

Вашинґтон. — Секретар праці Артур Дж. Ґолдберґ наказав зробити собі довірочний звіт, з якого виходить, що навіть при поліпшуванні економіки країни число безробітних не зменшиться поважно, і на початку найближчого року воно виноситиме 6 відсотків всієї робітної сили ЗДА. Тепер те число виносить 6.8 відсотка всіх затруднених, і воно дуже поволі змішується, хоч поважно збільшується число затруднених. І так в червні ц. р. число затруднених збільшилося на 1,900,000 і виносило 68,-700,000, але при тому і число безробітних збільшилося в тому ж місяці на 800,000 і становило 5,600,000. Причиною цього явища є те, що на ринок праці приходять нові робітні сили, які кінчають школи і починають працювати. В червні почали працювати ще й численні учні, які працюють під час шкільних вакацій. Уряд турбується тим, що між безробітними є аж 900,000 таких, які є без праці вже довше як 6 місяців, і яким скінчився термін допомоги для безробітних.

В летунській катастрофі згинула дружина шефа дипломатичного протоколу

Ню Йорк. — 18-го липня на Квінсі в Ню Йорку в летунській катастрофі згинула 38-річна дружина шефа дипломатичного протоколу пані Енджер Біддел Дюк, а з нею згинули ще три особи: пані Артур Дж. Алтшул, дружина банкіра, і пані Стенлі В. Меткаф, дружина промисловця. Катастрофа сталася внаслідок хиб одномоторового літака, пільот якого після старту з летовища Ляґардія повідомив про відкриті двері в літаку і хотів вертатися на летовище. Катастрофа сталася в густо заселеній дільниці, але на щастя для людей на землі, літак впав на подвір'я між двома домами, і негайно загорівся, що до нього не можна було приступити. Пані Дюк їхала до свого дому на Лонґ Айленді, на уродини своєї старшої 7-річної донечки. Крім неї вона осиротила ще 4.5-річного сина та залишила чоловіка, з яким вона разом прощала пакістанського президента Мохаммеда Аюба Хана на летовищі Айлдвайд.

В найближчих тижнях на Сході ЗДА передбачають погоду теплішу від нормальної

Вашинґтон. — Федеральне бюро погоди передбачає в найближчих чотирьох тижнях у східніх стейтах погоду теплішу від нормальної. Така погода мала б бути в північно-східніх стейтах аж по Пенсилвенію, і на Флориді. В решті східніх стейтах повинна бути нормальна температура. Пересічна нормальна температура від половини липня до половини серпня буває така в чотирьох районах ЗДА: Ню Йорк — 75,9, Шикаґо — 74.6, Денвер (Колорадо) — 73,1 і Сан Франсіско — 60,1. Значно нижча температура від нормальної мала б бути в районі стейтів Небраска, Кензас, Айова та Мізурі. Довкола цих стейтів мало б бути дещо холодніше, як нормально. У всіх стейтах повинні б бути нормальні атмосферичні опади, а в північних і центральних стейтах передбачають більше дощів, як нормально.

Купуйте в підприємствах що оголошуються в „Свободі"

ТАРЗАН, ч. 4682. Жах!

Жах Фони дійшов до жорстокого вершка, коли вона стояла мов заморожена на стежці...

Але тут нагло дався чути оглушливий гуркіт. Тарзан обернувся і вирячив очі...

Щоб побачити велитенське сотворіння минулих часів, лютого мамута, як він просувався чагаром... Так це був Жах!